

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT

Môn học: Văn học dân gian

Mã môn: TLT22021, TLT32021

Dùng cho ngành: Văn hoá Du lịch

Khoa phụ trách: Văn hóa Du lịch

THÔNG TIN VỀ MÔN HỌC

1. Thông tin chung:

- Số tín chỉ: 2 tín chỉ
- Các môn học tiên quyết: Không
- Các môn học kế tiếp: Theo chương trình của chuyên ngành
- Các yêu cầu đối với môn học (nếu có):
- Thời gian phân bổ đối với các hoạt động:
 - + Nghe giảng lý thuyết: 34 tiết
 - + Làm bài tập trên lớp:
 - + Thảo luận: 6 tiết
 - + Thực hành, thực tập (ở PTN, nhà máy, điền dã,...):
 - + Hoạt động theo nhóm:
 - + Tự học: 3 tiết
 - + Kiểm tra: 2 tiết

2. Mục tiêu của môn học:

- *Kiến thức*: Trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về văn học dân gian Việt Nam.
- *Kỹ năng*: Giúp sinh viên hình thành được kỹ năng ban đầu về phương pháp học tập, nghiên cứu văn học dân gian, biết cách vận dụng vào tìm hiểu những giá trị văn học dân gian phục vụ cho công việc.
- *Thái độ*: Yêu quý, giữ gìn và bảo vệ dòng văn học dân gian của dân tộc.

3. Tóm tắt nội dung môn học:

Cung cấp những kiến thức về diện mạo của văn học dân gian Việt Nam nói chung; những đặc điểm cơ bản, quá trình phát triển của văn học dân gian Việt Nam; các hình thức, đặc trưng của từng thể loại,...khả năng ứng dụng một số thành ngữ, tục ngữ tiếng Việt vào cuộc sống thực tế, nói năng giao tiếp hàng ngày.

4. Học liệu:

4.1. Học liệu bắt buộc:

1. Đinh Gia Khánh, Chu Xuân Diên, Võ Quang Nhơn, *Văn học dân gian Việt Nam*, NXB Giáo dục, 1998.
2. Lê Chí Quế (chủ biên), *Văn học dân gian Việt Nam*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 1999.
3. Hoàng Tiến Tựu, *Văn học dân gian Việt Nam (tập 2)*, NXB Giáo dục, 1990.

4.2. Học liệu tham khảo:

1. Nguyễn Đông Chi, *Kho tàng truyện cổ tích Việt Nam (5 tập)*, Viện văn học, 1993.
2. Vũ Ngọc Phan, *Tục ngữ - ca dao dân ca*, NXB Khoa học xã hội, 1978.

3. Hoàng Tiến Tựu, *Mấy vấn đề phương pháp giảng dạy - nghiên cứu văn học dân gian*, NXB Giáo dục, 1983.

4. Hoàng Tiến Tựu, *Bình giảng truyện dân gian*, NXB Giáo dục, 1996.

5. Nội dung và hình thức dạy – học:

Nội dung (Ghi cụ thể theo từng chương, mục, tiểu mục)	Hình thức dạy – học						Tổng (tiết)
	Lý thuyết	Bài tập	Thảo luận	TH, TN, điền dã	Tự học, tự NC	Kiểm tra	
Phần I. Đại cương về văn học dân gian Việt Nam.							5
1. Thuật ngữ, những quan niệm về văn học dân gian	5						
2. Đặc trưng cơ bản của VHDG.							
3. Những giá trị cơ bản của VHDG.							
4. Kết cấu thể loại VHDG.							
5. Phương pháp nghiên cứu VHDG							
Phần II. Các thể loại tự sự dân gian Việt Nam.							
Chương I. Thần thoại	3				1		4
I. Giới thiệu về thần thoại							
1. Các quan niệm về thần thoại.							
2. Định nghĩa.							
3. Đặc trưng thể loại.							
II. Những nội dung cơ bản của thần thoại VN.							
1. Giải thích tự nhiên.							
2. Phản ánh ước mơ của con người chinh phục tự nhiên.							
III. Một số vấn đề thi pháp							
1. Hình tượng thần							
2. Cốt truyện.							
Chương II. Truyền thuyết	3		2				5
I. Giới thiệu về truyền thuyết.							
1. Định nghĩa.							
2. Đặc trưng thể loại.							
II. Những nội dung cơ bản của truyền thuyết.							
1. Vấn đề đấu tranh chống xâm lược.							
2. Vấn đề đấu tranh giai cấp.							

III. Máy vấn đề thi pháp.							
1. Kết cấu.							
2. Đặc điểm xây dựng hình tượng nhân vật							
Chương III. Truyện cổ tích							4
I. Giới thiệu về truyện cổ tích.							
1. Định nghĩa.							
2. Đặc trưng thể loại							
3. Phân loại.							
II. Những nội dung cơ bản.							
1. Truyện cổ tích thần kì: hiện thực và ước mơ.	3		1				
2. Truyện cổ tích sinh hoạt: những vấn đề phê phán XH							
III. Máy vấn đề thi pháp.							
1. Kết cấu.							
2. Nhân vật.							
3. Yếu tố thần kì.							
4. Không gian và thời gian nghệ thuật.							
Chương IV. Truyện cười							2
I. Giới thiệu về truyện cười.							
1. Định nghĩa.							
2. Đặc trưng thể loại.							
3. Bản chất của cái cười trong truyện cười.							
II. Nội dung cơ bản.							
1. Truyện khôi hài	1,5				0,5		
2. Truyện phê phán thói hư tật xấu trong nội bộ quần chúng nhân dân.							
3. Truyện châm biếm, đả kích giai cấp thống trị.							
III. Máy vấn đề thi pháp.							
1. Kết cấu.							
2. Các thủ pháp gây cười.							
Chương V. Truyện ngụ ngôn							2
I. Giới thiệu truyện ngụ ngôn.							
1. Định nghĩa.							
2. Đặc trưng thể loại.	1,5				0,5		
II. Những nội dung cơ bản							
1. Những bài học mang tính triết học.							

2. Những bài học mang tính phê phán XH, cảnh tình con người.							
III. Mấy vấn đề thi pháp.							
1. Nhân vật.							
2. Hình tượng ẩn dụ							
<i>Kiểm tra tư cách lần 1</i>						1	1
Phần III. Thơ ca dân gian							3
Chương I. Tục ngữ							
I. Giới thiệu về tục ngữ							
1. Khái niệm.							
2. Đặc trưng thể loại.							
3. Phân biệt tục ngữ, thành ngữ, ca dao.							
II. Nội dung của tục ngữ.	2		1				
1. Kinh nghiệm về lao động sản xuất.							
2. Triết lí ứng xử dân gian.							
3. Nội dung phê phán.							
III. Thi pháp.							
1. Cấu trúc							
2. Nhịp, vần							
Chương II. Câu đố							2
I. Giới thiệu về câu đố							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng thể loại							
II. Nội dung	2						
1. Thế giới sự vật							
2. Những vấn đề xã hội, con người trong câu đố							
III. Vấn đề thi pháp							
1. Hệ thống ẩn dụ							
2. Các lối mô tả							
Chương III. Vè							2
I. Giới thiệu về vè							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng thể loại							
II. Nội dung	2						
1. Phê phán xã hội							
2. Ca ngợi, biểu dương							
III. Thi pháp							
1. Bức tranh tả thực							
2. Tính trào lộng trong vè							
Chương IV. Ca dao, dân ca	6		1				7
I. Giới thiệu về ca dao							

1. Khái niệm							
2. Đặc trưng thể loại							
II. Nội dung							
1. Nội dung của ca dao lao động							
2. Nội dung của ca dao nghi lễ							
3. Nội dung của ca dao sinh hoạt							
III. Thi pháp							
1. Kết cấu							
2. Thể thơ							
3. Ngôn ngữ							
4. Nhân vật trữ tình							
5. Không gian, thời gian NT							
6. Các biện pháp tu từ							
<i>Kiểm tra tư cách lần 2</i>						1	1
Chương V. Chèo							3
1. Nhìn chung về trò diễn dân gian	2		1				
2. Khái niệm chèo dân gian							
3. Đặc điểm của chèo dân gian							
Chương VI. Giới thiệu sơ lược văn học dân gian các dân tộc thiểu số							3
I. Sử thi							
1. Khái niệm	2				1		
2. Đặc trưng							
3. Phân loại							
II. Truyện thơ							
1. Khái niệm							
2. Đặc trưng							
Ôn tập	1						1
Tổng (tiết)	34		6		3	2	45

6. Lịch trình tổ chức dạy – học cụ thể:

Tuần	Nội dung	Chi tiết về hình thức tổ chức dạy – học	Nội dung yêu cầu sinh viên phải chuẩn bị trước	Ghi chú
1	Phần I. Đại cương về văn học dân gian Việt Nam. 1. Thuật ngữ, những quan niệm về văn học dân gian. 2. Đặc trưng cơ bản của VHDG.	- Giới thiệu tài liệu tham khảo phục vụ môn học. - Thuyết trình		
2	3. Những giá trị cơ bản của VHDG. 4. Kết cấu thể loại VHDG. 5. Phương pháp nghiên cứu VHDG. Phần II. Các thể loại tự sự dân gian Việt Nam. Chương I. Thần thoại I. Giới thiệu về thần thoại 1. Các quan niệm về thần thoại. 2. Định nghĩa. 3. Đặc trưng thể loại	-Thuyết trình, phát vấn	- Đọc học liệu 1,2,3 về thần thoại. - Đọc học liệu tham khảo 1,2.	
3	3. Đặc trưng thể loại.(tiếp) II. Những nội dung cơ bản của thần thoại VN. 1. Giải thích tự nhiên. 2. Phản ánh ước mơ của con người chinh phục tự nhiên. III. Một số vấn đề thi pháp. 1. Hình tượng thần 2. Cốt truyện.	- Thuyết trình, phát vấn - Sinh viên tự nghiên cứu (1 tiết)		
4	Chương II. Truyền thuyết I. Giới thiệu về truyền thuyết. 1. Định nghĩa. 2. Đặc trưng thể loại. II. Những nội dung cơ bản của truyền thuyết. 1. Vấn đề đấu tranh chống xâm lược. 2. Vấn đề đấu tranh giai cấp. 3. Các danh nhân văn hóa. III. Một số vấn đề thi pháp. 1. Kết cấu. 2. Đặc điểm xây dựng hình tượng nhân vật.		- Đọc học liệu 1,2,3 về truyền thuyết. - Đọc học liệu tham khảo 1,2.	
5	Thảo luận theo nhóm về truyền thuyết – lễ hội (2 tiết)	Thuyết trình và thảo luận	- Đọc học liệu 1,2,3 về truyền cổ	

	<p>Chương III. Truyện cổ tích</p> <p>I. Giới thiệu về truyện cổ tích.</p> <p>1. Định nghĩa.</p> <p>2. Đặc trưng thể loại.</p>		<p>tích.</p> <p>- Đọc học liệu tham khảo 1,2.</p>	
6	<p>3. Phân loại.</p> <p>II. Những nội dung cơ bản.</p> <p>1. Truyện cổ tích thần kì: hiện thực và ước mơ.</p> <p>2. Truyện cổ tích sinh hoạt: những vấn đề phê phán XH.</p> <p>III. Một số vấn đề thi pháp.</p> <p>1. Kết cấu.</p> <p>2. Nhân vật.</p> <p>3. Yếu tố thần kì.</p> <p>4. Không gian và thời gian nghệ thuật.</p> <p>Thảo luận (1 tiết)</p>	Thuyết trình, phát vấn và thảo luận		
7	<p>Chương IV. Truyện cười</p> <p>I. Giới thiệu về truyện cười.</p> <p>1. Định nghĩa.</p> <p>2. Đặc trưng thể loại.</p> <p>3. Bản chất của cái cười trong truyện cười.</p> <p>II. Nội dung cơ bản.</p> <p>1. Truyện khôi hài.</p> <p>2. Truyện phê phán thói hư tật xấu trong nội bộ quần chúng nhân dân.</p> <p>3. Truyện châm biếm, đả kích giai cấp thống trị.</p> <p>III. Một số vấn đề thi pháp.</p> <p>1. Kết cấu.</p> <p>2. Các thủ pháp gây cười.</p>	Thuyết trình, phát vấn	<p>- Đọc học liệu 1,2,3 về truyện cười.</p> <p>- Đọc học liệu tham khảo 1,2.</p>	
	<p>Chương V. Truyện ngụ ngôn</p> <p>I. Giới thiệu truyện ngụ ngôn.</p> <p>1. Định nghĩa.</p> <p>2. Đặc trưng thể loại.</p> <p>II. Những nội dung cơ bản.</p> <p>1. Những bài học mang tính triết học.</p>	Thuyết trình, phát vấn		
8	<p>2. Những bài học mang tính phê phán XH, cảnh tỉnh con người.</p> <p>III. Một số vấn đề thi pháp.</p> <p>1. Nhân vật.</p> <p>2. Hình tượng ẩn dụ.</p> <p>Kiểm tra tư cách (1 tiết)</p>	Thuyết trình Sinh viên tự nghiên cứu (0,5 tiết)		

	<p>Phần III. Thơ ca dân gian Chương I. Tục ngữ I. Giới thiệu về tục ngữ 1. Khái niệm. 2. Đặc trưng thể loại. 3. Phân biệt tục ngữ, thành ngữ, ca dao.</p>	Thuyết trình và phát vấn		
9	II. Nội dung của tục ngữ. 1. Kinh nghiệm về lao động sản xuất. 2. Triết lí ứng xử dân gian. 3. Nội dung phê phán. III. Thi pháp. 1. Cấu trúc 2. Nhịp, vần Thảo luận (1 tiết)	Thuyết trình, phát vấn và thảo luận	- Đọc học liệu 1,2,3 về tục ngữ. - Đọc học liệu tham khảo 1,2.	
	<p>Chương II. Câu đố I. Giới thiệu về câu đố 1. Khái niệm 2. Đặc trưng thể loại II. Nội dung 1. Thế giới sự vật</p>	Thuyết trình, phát vấn		
	2. Những vấn đề xã hội, con người trong câu đố III. Vấn đề thi pháp 1. Hệ thống ẩn dụ 2. Các lối mô tả	Thuyết trình, phát vấn		
10	<p>Chương III. Vè I. Giới thiệu về vè 1. Khái niệm 2. Đặc trưng thể loại II. Nội dung 1. Phê phán xã hội 2. Ca ngợi, biểu dương III. Vấn đề thi pháp 1. Bức tranh tả thực 2. Tính trào lộng trong vè</p>	Thuyết trình, phát vấn	- Đọc học liệu 1,2,3 về câu đố, vè. - Đọc học liệu tham khảo 1,2.	
11	<p>Chương IV. Ca dao, dân ca I. Giới thiệu về ca dao 1. Khái niệm 2. Đặc trưng thể loại II. Nội dung 1. Nội dung của ca dao lao động 2. Nội dung của ca dao nghi lễ 3. Nội dung của ca dao sinh hoạt</p>	Thuyết trình, phát vấn		

12	<p>3.Nội dung của ca dao sinh hoạt</p> <p>III. Thi pháp</p> <p>1. Kết cấu</p> <p>2. Thể thơ</p> <p>3. Ngôn ngữ</p> <p>4. Nhân vật trữ tình</p> <p>5. Không gian, thời gian NT</p> <p>6. Các biện pháp tu từ</p>	Thuyết trình, phát vấn		
13	<p>Thảo luận về ca dao (1 tiết)</p> <p><i>Kiểm tra tư cách (1 tiết)</i></p> <p>Chương V. Chèo</p> <p>1. Nhìn chung về trò diễn dân gian</p> <p>2. Khái niệm chèo dân gian</p>	Thuyết trình, phát vấn và thảo luận		
14	<p>3.Đặc điểm của chèo dân gian</p> <p>Thảo luận về chèo (1 tiết)</p> <p>Chương VI. Giới thiệu sơ lược văn học dân gian các dân tộc thiểu số</p> <p>I. Sử thi</p> <p>1. Khái niệm</p> <p>2. Đặc trưng</p>	Thảo luận, Thuyết trình và phát vấn		
15	<p>3. Phân loại</p> <p>II. Truyện thơ</p> <p>1. Khái niệm</p> <p>2. Đặc trưng</p> <p>Ôn tập (1 tiết)</p>	<p>- Thuyết trình và phát vấn, giải đáp thắc mắc</p> <p>- Sinh viên tự nghiên cứu (1 tiết)</p>		

7. Tiêu chí đánh giá nhiệm vụ giảng viên giao cho sinh viên:

- Ý thức chuẩn bị bài trước khi đến lớp.
- Ý thức tham gia thảo luận, đóng góp ý kiến xây dựng bài trên lớp.
- Làm bài tập đầy đủ, đạt kết quả.

8. Hình thức kiểm tra, đánh giá môn học:

- Kiểm tra giữa kỳ (tư cách): 2 bài
- Thi hết môn: Thi tự luận

9. Các loại điểm kiểm tra và trọng số của từng loại điểm:

- Kiểm tra trong năm học: Không
- Kiểm tra giữa kỳ (tư cách): 30%
- Thi hết môn: 70%

10. Yêu cầu của giảng viên đối với môn học:

- Yêu cầu về điều kiện để tổ chức giảng dạy môn học (giảng đường, phòng máy,...): Có đủ giảng đường, âm thanh, ánh sáng, máy chiếu... để phục vụ môn học.

- Yêu cầu đối với sinh viên:

+ Sinh viên phải có mặt trên lớp $\geq 70\%$ số tiết học

+ Sinh viên phải hoàn thành đầy đủ các bài thảo luận theo nhóm, các bài tập theo yêu cầu của giáo viên.

Hải Phòng, ngày tháng 6 năm 2011

Phó trưởng khoa

Người viết đề cương chi tiết

ThS. Đào Thị Thanh Mai

ThS. Nguyễn Thị Hà Anh